

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 13. 2. 2013
COM(2013) 76 final

BALÍK O BEZPEČNOSTI VÝROBKOV A DOHLADE NAD TRHOM

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

**20 opatrení pre bezpečnejšie a vyhovujúce výrobky pre Európu: viacročný akčný plán
pre dohľad nad výrobkami v EÚ**

(Text s významom pre EHP)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

20 opatrení pre bezpečnejšie a vyhovujúce výrobky pre Európu: viacročný akčný plán pre dohľad nad výrobkami v EÚ

(Text s významom pre EHP)

1. Úvod

Dohľad nad vnútorným trhom s výrobkami predstavuje v praxi obrovskú výzvu: škála výrobkov, ktoré treba kontrolovať, je veľmi široká, mnohé z nich sa dovážajú z krajín mimo Únie, členské štáty majú obmedzené zdroje na vykonávanie kontrol a inšpekcií, pričom potreba kontrol v členských štátoch závisí od rôznych faktorov, ako sú napríklad geografická a administratívna štruktúra krajiny.

Vykonávanie dohľadu nad trhom si vyžaduje dobrú infraštruktúru, efektívnu organizáciu a odborné znalosti. Kombinácia týchto prvkov je nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie dvojitého cieľa ochrany občanov a zaistenia spravodlivej hospodárskej súťaže. Organizácia dohľadu nad trhom sa musí často prispôbovať tak, aby dohľad mohol reagovať na vyvíjajúce sa potreby a meniace sa priemyselné prostredie.

Jadrom dohľadu nad trhom je reťazec vzájomne závislých procesov, ako sú inšpekcie, odber vzoriek, laboratórne skúšky, interpretácia výsledkov, hodnotenie rizík, rozhodovanie, zásahy a z toho vyplývajúce právne postupy, ktoré môžu zahŕňať nápravné opatrenia alebo dokonca sankcie. Viacročný akčný plán pre dohľad nad trhom je jedným z 50 opatrení uvedených v „Akte o jednotnom trhu“¹. Vymedzuje sa v ňom viacero cieľov, ktoré sa majú sledovať, a opatrení, ktoré sa majú prijať na dosiahnutie jeho politických cieľov a odstránenie nedostatkov vo fungovaní trhu. V Akte o jednotnom trhu II² sa znovu zdôrazňuje potreba zlepšiť bezpečnosť výrobkov, ktoré sú v EÚ v obehu.

Účelom tohto plánu je vyplniť medzery a zaistiť, aby bol dohľad nad jednotným trhom s výrobkami (s výnimkou potravín, krmív a liekov) efektívnejší a operatívnejší, v záujme riadneho vykonávania príslušných ustanovení nariadenia (ES) č. 765/2008, ktorým sa stanovujú požiadavky akreditácie a dohľadu nad trhom³ a smernice 2001/95/ES Európskeho parlamentu a Rady o všeobecnej bezpečnosti výrobkov⁴. Je súčasťou širšieho balíka, ktorý zahŕňa aj návrhy nariadenia o bezpečnosti spotrebných výrobkov a nariadenia o dohľade nad trhom. Plán tieto iniciatívy dopĺňa a musí sa vykladať v spojení s nimi, avšak vzhľadom na to, že uvedené legislatívne návrhy ešte neboli s konečnou platnosťou schválené, vychádza z

¹ KOM(2011) 206 v konečnom znení.

² KOM(2012) 573 v konečnom znení.

³ Ú. v. EÚ L 218, 3.8.2008, s. 30.

⁴ Ú. v. ES L 11, 14.1.2002, s. 4.

existujúceho súboru pravidiel a programov⁵. Zohľadňujú sa v ňom aj problémy opísané v posúdení vplyvu, ktoré je súčasťou tohto balíka.

Komisia zamýšľa vykonávať tento plán s účinnosťou od jeho prijatia až do roku 2015. V tom čase posúdi, či bude potrebný ďalší viacročný plán. Nie všetky opatrenia sa však začnú vykonávať v rovnakom čase, pričom trvanie každého opatrenia bude závisieť od jeho osobitných potrieb.

Hlavným cieľom tohto plánu je načrtnúť nelegislatívne opatrenie, ktoré Komisia prijme s cieľom znížiť počet nebezpečných alebo nevyhovujúcich výrobkov a zaručiť efektivitu a účinnosť dohľadu nad výrobkami ako v rámci Únie, tak aj pri ich vstupe na trh Únie.

2. ZLEPŠENIE EFEKTIVITY A ÚČINNOSTI V RÁMCI EÚ

Orgány dohľadu nad trhom musia byť náležite organizované a vybavené k tomu, aby dokázali zvládať povinnosti a požiadavky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov Únie. Na základe skúseností je však zjavné, že rámec dohľadu nad trhom Únie má medzery. Na to, aby príslušné vnútroštátne orgány mohli vykonávať účinný a efektívny dohľad nad trhom, potrebujú mať dobrú infraštruktúru, riadnu organizáciu, príslušné právomoci, vhodné zariadenia a vybavenie a kompetentný a kvalifikovaný personál, ktorý absolvoval vysokokvalitnú odbornú prípravu.

2.1. Výmena informácií vyplývajúcich z prešetrovania

V záujme overenia, či výrobok predstavuje riziko alebo či vyhovuje platným požiadavkám, sa zvyčajne musia vykonať skúšky a kontroly, ktoré poskytnú informácie pre hodnotenie rizík. Skúšky predstavujú vysoké náklady. Príslušným orgánom niekedy chýbajú odborné znalosti na to, aby mohli riadne vykonať skúšky a výsledky skúšok interpretovať. V tejto oblasti je preto potrebná vhodná koordinácia, spolupráca, odborná príprava a výmena informácií.

Opatrenie 1: Uľahčiť „prenosnosť“ protokolov o skúškach v Únii

Komisia podporí využívanie výsledkov skúšok, ktoré sa už vykonali v jednom členskom štáte, inými členskými štátmi, respektíve ich používanie príslušnými orgánmi dohľadu nad trhom vrátane tých, ktoré sú zodpovedné za kontroly na vonkajších hraniciach, a tak isto uľahčí distribúciu týchto výsledkov prostredníctvom systému ICSMS.

Výmena informácií medzi orgánmi dohľadu nad trhom a colnými orgánmi v celej EÚ je potrebná, aby sa zabránilo duplicitnej práci. Najlepším spôsobom, ako to dosiahnuť, sú systémy informačných technológií, pretože umožňujú efektívne pracovné postupy a rýchle a

⁵ Financovanie zo strany Únie, ktoré môže byť pre konkrétne opatrenia potrebné, sa udelí v súlade s ustanoveniami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008 z 9. júla 2008, ktorým sa stanovujú požiadavky akreditácie a dohľadu nad trhom v súvislosti s uvádzaním výrobkov na trh a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 339/93 [Ú. v. EÚ L 218, 3.8.2008, s. 30], rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1926/2006/ES z 18. decembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program Spoločenstva v oblasti spotrebiteľskej politiky (2007 – 2013) [Ú. v. EÚ L 404, 30.12.2006, s. 39], a prípadne budúceho nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Spotrebiteľa na obdobie rokov 2014 – 2020 a rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 624/2007/ES z 23. mája 2007, ktorým sa ustanovuje akčný program pre colné správy v Spoločenstve (Colníctvo 2013) [Ú. v. EÚ L 154, 14.6.2007, s. 25] alebo právneho predpisu, ktorý toto rozhodnutie nahradí. Všetky opatrenia v tomto pláne sú zlučiteľné a v súlade s existujúcimi alebo navrhovanými právnymi predpismi.

ľahké vyhľadávanie a výmenu informácií. Členské štáty používajú na predkladanie svojich oznámení v systéme RAPEX novú IT platformu GRAS-RAPEX⁶. Na druhej strane, nástroj ICSMS⁷ ponúka prostriedky rýchlej a efektívnej komunikácie, vďaka ktorým si orgány dohľadu nad trhom môžu v krátkom čase vymieňať informácie. ICSMS nie je systém varovania, ale nástroj pre všeobecnú archiváciu a výmenu informácií o dohľade nad trhom, ktorý pomáha pri zavádzaní mechanizmu spolupráce medzi orgánmi, a tak isto všeobecný informačný nástroj o dohľade nad trhom. ICSMS by sa tak isto mohol rozšíriť na výmenu informácií medzi colnými orgánmi a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

Opatrenie 2: Maximalizovať prínosy ICSMS

ICSMS sa bude ďalej rozvíjať na účely zberu, ukladania a výmeny informácií a osvedčených postupov medzi všetkými priamo dotknutými aktérmi. To bude v konečnom dôsledku zahŕňať aj uverejňovanie výsledkov skúšok, výsledkov spoločných opatrení, návodov a usmernení pre odbornú prípravu orgánov dohľadu nad trhom, prípadových štúdií, štatistických údajov a celkových informácií o dohľade nad trhom s výrobkami.

Opatrenie 3: Vytvoriť synergie medzi GRAS-RAPEX a ICSMS

GRAS-RAPEX a ICSMS majú veľmi odlišné funkcie a preto sú od seba oddelené. Komisia však bude medzi systémami GRAS-RAPEX a ICSMS rozvíjať synergie, avšak so zreteľom na odlišné ciele týchto systémov.

Okrem toho by sa v rámci dohľadu nad trhom mali využiť aj údaje týkajúce sa úrazov a ujem na zdraví spôsobených nebezpečnými výrobkami. Hoci podľa nariadenia (ES) č. 765/2008 (článok 18) sú členské štáty povinné monitorovať úrazy, v praxi sa vzhľadom na mnohé praktické ťažkosti spojené s vytvorením systému hlásenia správ, ktorý by mohol byť užitočný pre všetky orgány a hospodárske subjekty, v tomto ohľade robí len málo.

Opatrenie 4: Posúdiť pomer medzi nákladmi a prínosmi databázy EÚ o úrazoch a ujmach na zdraví (AIDB)

Komisia preskúma, či je možné zrealizovať verejnú databázu informácií o bezpečnosti spotrebných výrobkov, ktorá by mohla zahŕňať aj platformu pre podávanie sťažností a poskytovanie informácií o ujmach na zdraví. Zohľadní aj výsledky dosiahnuté nástrojmi EUROSAFE, OECD a ďalšími relevantnými nástrojmi, ktoré sú v tejto oblasti k dispozícii⁸.

2.2. Spoločný prístup k hodnoteniu rizík

Jednou z najnáročnejších činností pre orgány dohľadu nad trhom je určenie a správne posúdenie rizika, ktoré výrobok predstavuje. Komisia už v záujme ľahšieho dosiahnutia účinnosti a efektívnosti hodnotenia rizík vypracovala metodiku hodnotenia rizík, ktorá je k dispozícii v usmerneniach k systému RAPEX (Ú. v. EÚ L 22, 26.1.2010). Táto metodika sa však musí aktualizovať a musí pokrývať všetky riziká.

⁶ Platforma GRAS-RAPEX nahradila starý IT systém RAPEX-REIS a rozšíril sa ňou rozsah pôsobnosti systému RAPEX aj na výrobky pre profesionálnych používateľov a iné ako zdravotné a bezpečnostné riziká.

⁷ Information and Communication System for Market Surveillance (informačný a komunikačný systém pre dohľad nad trhom) (www.icsms.org)

⁸ Ako napríklad nástroje na zber údajov v jednotlivých odvetviach ako je databáza Spoločenstva o cestných nehodách zriadená rozhodnutím Rady 93/704/EHS.

Opatrenie 5: Všeobecná metodika EÚ na hodnotenie rizík výrobkov

Komisia dokončí všeobecnú metodiku hodnotenia rizík, ktorá je dostupná v rámci usmernení k systému RAPEX, a vykoná jej aktualizáciu tak, aby sa vzťahovala aj na ostatné riziká.

2.3. Porovnávacie referenčné ukazovatele pre dohľad nad trhom

Štúdia „Budúcnosť dohľadu nad trhom“⁹ ukázala, že k dispozícii je len veľmi málo informácií o činnostiach členských štátov v oblasti dohľadu nad trhom a že presné referenčné porovnanie nie je možné. V štúdii sa poukázalo aj na to, že členské štáty považujú poskytovanie informácií za zbytočnú záťaž, ale dôvodom tejto skutočnosti je pravdepodobne to, že požadované informácie sa nezaznamenávajú v ľahko dostupnom formáte.

S cieľom umožniť referenčné porovnávanie a zabezpečiť porovnateľnosť ukazovateľov výkonnosti dohľadu nad trhom v členských štátoch Európska komisia zriadila v roku 2008 nástroj na zber údajov, určený na zber údajov, ktorými sa merajú kľúčové činnosti vnútroštátnych orgánov zodpovedných za presadzovanie bezpečnosti výrobkov. Napriek neustálemu úsiliu o kvalitu a napriek rozsahu ukazovateľov presadzovania je však presnosť a užitočnosť zhromaždených informácií, ako aj ich porovnateľnosť, ktorá umožňuje identifikovať silné a slabé miesta v rámci presadzovania dohľadu nad trhom EÚ, aj naďalej obmedzená. Okrem toho, nedochádza ani k podávaniu správ o výsledkoch kontrol na hraniciach. Pre takéto referenčné porovnávanie by sa mali používať skupiny administratívnej spolupráce (ADCO), a to v rámci ich jednotlivých oblastí právomocí.

Opatrenie 6: Vytvorenie kľúčových porovnávacích ukazovateľov pre dohľad nad trhom

Komisia zaistí zlepšenie systému zberu údajov a spolu s orgánmi dohľadu nad trhom určí, ktoré príslušné kľúčové ukazovatele presadzovania sú najdôležitejšie a mali by sa zbierať v strednodobom horizonte. Komisia bude od roku 2013 zhromažďovať aj údaje od členských štátov o výsledkoch kontrol na hraniciach a od roku 2015 bude uverejňovať výročnú správu.

2.4. Uľahčenie kontrol v prípade výrobkov špičkovej technológie a inovačných výrobkov

Vo všeobecnosti sa má za to, že je veľmi náročné vykonávať kontroly bezpečnosti výrobkov, ktoré obsahujú nebezpečné látky, ako sú kadmium a olovo, alebo výrobkov špičkovej technológie, ako sú elektronické váhy. Kontrolu súladu týchto kategórií výrobkov s právnymi predpismi možno vykonať len zničením vzorky, čo veľmi často predstavuje vysoké náklady a spôsobuje ťažkosti pri spätnom preukazovaní nedodržania predpisov. Na príslušné výrobky sa vzťahujú právne predpisy EÚ a je ich veľmi veľa. V súčasnosti nie je vzhľadom na opísané ťažkosti jasné, či sa tieto výrobky kontrolujú len na základe dokladov a fyzických kontrol, alebo aj pomocou laboratórnych kontrol vlastností výrobkov, ako sa vyžaduje v nariadení (ES) č. 765/2008¹⁰.

Opatrenie 7: Preskúmať uskutočniteľnosť kontrol bezpečnosti a súladu s právnymi predpismi v prípade výrobkov so špičkovou technológiou a inováciami

⁹ Budúcnosť dohľadu nad trhom v oblasti bezpečnosti nepotravinových spotrebných výrobkov na základe smernice o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, záverečná správa, marec 2011, BSI Development Solutions, máj 2011, s. 13.

¹⁰ Pozri článok 19 ods. 1.

Komisia preskúma, či sa dá v prípade výrobkov, ktoré obsahujú špičkové technológie a inovácie, uľahčiť vykonávanie kontrol bezpečnosti a súladu s právnymi predpismi zo strany vnútroštátnych orgánov. Toto úsilie bude mať dvojaký cieľ: a) uľahčiť kontroly členskými štátmi a b) zabrániť situácii, keď sa tieto výrobky v dôsledku technických ťažkostí nikdy poriadne neskontrolujú. Pri preskúmaní uskutočniteľnosti sa zohľadnia špecifiká malých a stredných podnikov (MSP).

3. UŽŠIA SPOLUPRÁCA V RÁMCI ÚNIE

Rýchla integrácia jednotného trhu s výrobkami, skutočnosť, že stále viac a viac nadnárodných podnikov vyvíja a ponúka širokú škálu výrobkov vo viacerých členských štátoch, rozvoj elektronického obchodu naprieč hranicami v Európe a rastúca miera dovozu výrobkov vyrobených mimo EÚ vytvárajú väčšiu potrebu cezhraničnej spolupráce v oblasti dohľadu nad trhom. Preto je dôležité, aby organizácia činností dohľadu nad trhom odrážala vývoj na európskom trhu s výrobkami, okrem iného preto, aby sa zaistila výmena informácií o výsledkoch inšpekcií a aby sa predišlo opakovaniu skúšok.

3.1. Koordinácia činností cezhraničného dohľadu

Sprievodný legislatívny návrh nariadenia o dohľade nad trhom sa zameriava na posilnenie a zefektívnenie európskych postupov na výmenu informácií o nebezpečných a nevyhovujúcich výrobkoch prostredníctvom lepšieho postupu v rámci systému RAPEX a integráciu „ochranných postupov“ v prípade niektorých výrobkov, ktoré nesú často označenie CE. Lepšia výmena informácií však závisí aj od väčších a čoraz koordinovanejších činností cezhraničného dohľadu nad trhom a od koordinovaného plánovania a vzájomnej pomoci.

Na tento účel sa v návrhu nariadenia o dohľade nad trhom navrhuje zriadiť „Fórum pre dohľad nad trhom EÚ“ s účasťou všetkých členských štátov a výkonný sekretariát, ktorý mu bude pomáhať, aby sa uľahčilo jednotné vykonávanie činností, na ktoré sa vzťahuje tento plán či príslušné právne predpisy EÚ. Skupiny ADCO budú tak isto súčasťou tohto Fóra pre dohľad nad trhom EÚ.

Opatrenie 8: Pripraviť vytvorenie výkonného sekretariátu

Budúce fórum pre dohľad nad trhom EÚ potrebuje k vykonávaniu svojich úloh organizačnú pomoc. Komisia zriadi výkonný sekretariát, ktorý bude Fóru pre dohľad nad trhom EÚ pomáhať.

3.2. Spoločné opatrenia v oblasti presadzovania práva

Vytvorenie vnútorného trhu zaručuje, že výrobky voľne obiehajú v rámci celej Únie. Veľa činností dohľadu nad trhom sa bohužiaľ stále obmedzuje na územie štátu a ich výsledky nie sú vždy prístupné iným orgánom. V záujme dosiahnutia rovnakých podmienok pre hospodárske subjekty a rovnakej úrovne ochrany spotrebiteľov v celej EÚ je nevyhnutné zabezpečiť väčšiu koordináciu praktického presadzovania právnych predpisov.

Opatrenie 9: Spoločné opatrenia v oblasti presadzovania práva

Komisia bude poskytovať finančnú podporu na spoločné akcie v oblasti presadzovania práva, ktoré umožnia orgánom dohľadu nad trhom a colným orgánom zdieľať zdroje a odborné

znalosti a uplatňovať metódy, ktoré budú ústretové voči MSP. Hlavným cieľom tejto iniciatívy je zvýšiť efektivitu a účinnosť systému dohľadu v Európe a zlepšiť koordináciu činností týkajúcich sa presadzovania práva v praxi, ktoré sa vykonávajú vo vzťahu ku kategóriám výrobkov alebo iným prioritám.

3.3. Výmena úradníkov

S cieľom podnietiť orgány dohľadu nad trhom k tomu, aby zdieľali a získavali skúsenosti a odborné znalosti v oblasti bezpečnosti výrobkov a mechanizmov dohľadu nad trhom, bude Komisia poskytovať finančnú podporu pre výmeny úradníkov medzi členskými štátmi.

Opatrenie 10: Výmena úradníkov

Komisia bude poskytovať finančnú podporu pre výmeny úradníkov v oblasti bezpečnosti nepotravinových výrobkov a služieb.

3.4. Užšia európska spolupráca v oblasti dohľadu nad trhom

Európska spolupráca v oblasti dohľadu nad trhom v prípade výrobkov, na ktoré sa vzťahujú harmonizačné právne predpisy Únie, zvyčajne prebieha prostredníctvom neformálnych skupín orgánov dohľadu nad trhom. Stretávajú sa v rámci neformálnych a odvetvových skupín „administratívnej spolupráce“, známych ako ADCO, v ktorých prejednávajú problémy spojené s dohľadom nad trhom vo svojich oblastiach pôsobnosti. Týmto skupinám často predsedá zástupca vnútroštátneho orgánu dohľadu nad trhom. Keďže však organizovanie stretnutí týchto skupín predstavuje pre predsedu značnú administratívnu záťaž a zároveň sa v dôsledku rozpočtových obmedzení veľa zástupcov orgánov dohľadu nad trhom nemôže na stretnutiach zúčastniť, Komisia navrhuje, že zvýši svoju podporu týmto skupinám.

Opatrenie 11: Väčšia podpora pre „skupiny administratívnej spolupráce“ (ADCO)

Komisia bude poskytovať finančnú podporu na administratívne fungovanie väčšiny týchto skupín, aby sa znížila administratívna záťaž spojená s organizáciou týchto stretnutí. Komisia bude so skupinami ADCO tak isto prejednávať nákladovo najefektívnejšiu metódu náhrady cestovných nákladov zástupcov orgánov dohľadu nad trhom, ktorí si želajú zúčastniť sa stretnutí vybraných skupín, alebo finančnej pomoci na tento účel.

3.5. Výrobky predávané online

Elektronický obchod sa rýchlo rozširuje a pre orgány dohľadu nad trhom predstavuje novú výzvu. Z verejnej konzultácie o revízii smernice o všeobecnej bezpečnosti výrobkov vyplynulo, že dozor nad trhom s výrobkami uvádzanými na trh online sa vykonáva dosť náhodným, roztriešteným a nekoordinovaným spôsobom¹¹.

V dôsledku toho úroveň ochrany a právnej podpory spotrebiteľov a iných užívateľov proti rizikám, ktoré predstavujú nebezpečné výrobky predávané online, zaostáva za úrovňou

¹¹ Z verejnej konzultácie (vykonanej v lete 2010) vyplýva, že len polovica vnútroštátnych orgánov sa v určitom okamihu počas posledných troch rokov zaoberala konkrétnym monitorovaním výrobkov predávaných online. Pre veľkú väčšinu týchto vnútroštátnych orgánov dohľadu nad trhom, ktoré určitý monitoring výrobkov predávaných online vykonali, bolo ťažké uviesť počet skontrolovaných webových stránok, počet výrobkov, na ktoré sa kontroly zamerali, alebo počet výrobkov vybraných do vzorky pre ďalšie skúšky.

ochrany, ktorá sa poskytuje v súvislosti s inými distribučnými kanálmi. Spotrebitelia často kupujú výrobky online a čelia problémom, ak je výrobok nebezpečný alebo nevyhovujúci. Nebezpečné výrobky, ktoré sa stiahli z obehu alebo z trhu EÚ, môžu byť pre konečných užívateľov stále dostupné prostredníctvom internetu.

Opatrenie 12: Výrobky predávané online

Komisia zamýšľa:

- skúmať, ako fungujú internetové obchody, ktoré predávajú spotrebné výrobky, vrátane umiestnenia prevádzkovateľov veľkých internetových obchodov, skladov ich dodávok a zásobovacích trás, a to najmä vtedy, ak sú výrobky konečnému spotrebiteľovi distribuované priamo z tretích krajín, a takisto sa chce zaoberať aj úlohou a významom MSP v rámci dodávateľského reťazca elektronického obchodovania,

- dohodnúť sa s členskými štátmi na spoločnom prístupe, pokiaľ ide o spôsoby, akými by sa mal v Únii vykonávať dohľad nad výrobkami predávanými online, a vypracovať usmernenia týkajúce sa presadzovania pravidiel pre výrobky predávané online, najmä v cezhraničných situáciách, ktoré si vyžadujú spoluprácu medzi orgánmi rôznych členských štátov alebo tretích krajín,

- zhromažďovať informácie od orgánov presadzovania práva v členských štátoch o činnostiach týkajúcich sa presadzovania práva,

- vzdelávať spotrebiteľov a vymedziť úlohu a zodpovednosť príslušných strán (verejné orgány, hospodárske subjekty a spotrebitelia) vo forme stručných, jednoduchých a jasných verejných informačných oznámení.

3.6. Nepretržitý európsky dialóg so zúčastnenými stranami

Dohľad nad trhom sa týka všetkých strán v dodávateľskom reťazci a potrebuje podnety od spotrebiteľských organizácií a podnikov, a najmä od malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), týkajúce sa ich problémov a obáv. MSP zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní európskeho hospodárstva. Kontroly v rámci dohľadu nad trhom však pre malé a stredné podniky predstavujú neporovnateľne väčšiu administratívnu záťaž ako pre veľké podniky.

Podľa v súčasnosti platných právnych predpisov EÚ, musia podniky prijať opatrenia, ak vedia, že ich výrobky predstavujú isté riziko, alebo ak by o tejto skutočnosti mali vedieť. Majú povinnosť informovať vnútroštátne orgány, ktoré používajú systém RAPEX, aby sa zaistilo, že sa upovedomia všetky členské štáty, ktoré prijímajú na svojom území príslušné opatrenia. Európske organizácie zastupujúce záujmy spotrebiteľov, MSP a ďalších podnikov však doteraz neboli do európskeho úsilia o zlepšenie dohľadu nad trhom systematicky zapájané. To by sa malo zmeniť.

V návrhu nariadenia o dohľade nad trhom sa predpokladá, že európske podniky a spotrebiteľské organizácie budú zohrávať aktívnu úlohu v rámci Európskeho fóra pre dohľad nad trhom. Dovtedy by bolo v záujme dohľadu nad trhom užitočné, aby sa tieto subjekty viac zapojili do identifikácie problémov, zostavovania zoznamu kategórií výrobkov, ktorým je potrebné venovať väčšiu pozornosť, a hľadania účinných riešení.

Opatrenie 13: Aktívne zapojenie európskych organizácií zastupujúcich spotrebiteľov, MSP a ďalšie podniky

Dialóg a spolupráca s organizáciami, ktoré zastupujú spotrebiteľov, MSP a ďalšie podniky, majú zásadný význam. Tieto subjekty poznajú, ako výrobky, tak aj riziká, ktoré môžu tieto výrobky predstavovať pre užívateľov. Komisia zlepši komunikačné kanály na poskytovanie spätnej väzby, podávanie podnetov a návrhov týkajúcich sa dohľadu nad trhom v Únii a vykonávania tohto viacročného plánu. Týmto spôsobom ľahšie určí nové potreby z hľadiska dohľadu nad trhom a bude sa zaoberať konkrétnymi obavami spotrebiteľov, MSP a ďalších podnikov. Orgány dohľadu nad trhom by mohli byť do tejto činnosti zapojené, v prípade potreby aj so svojimi kolegami v tretích krajinách.

4. ZLEPŠENIE DOHĽADU NAD DODÁVATEĽSKÝM REŤAZCOM

Dohľad nad trhom je zodpovednosťou príslušných vnútroštátnych orgánov dohľadu nad trhom. Svoju úlohu však musia zohrať všetky strany v dodávateľskom reťazci vrátane podnikov a spotrebiteľov. Navyše, je jasné, že v rámci trhu celej EÚ je neustále potrebné posilňovať cezhraničnú spoluprácu so zúčastnenými stranami a ich koordináciu.

4.1. Zameranie sa na dodávateľský reťazec

Rozvoj jednotného trhu, rastúci počet druhov výrobkov, zvyšujúca sa technická zložitosť výrobkov a s tým súvisiace stieranie hraníc medzi kategóriami výrobkov vytvárajú tlak, aby sa dohľad nad jednotným európskym trhom s výrobkami premenil na systém viac zameraný na rôzne podniky v dodávateľskom reťazci. Okrem toho, aktéri v dodávateľskom reťazci sa menia a vyvíjajú a ich zodpovednosť vo vzťahu ku kontrolám súladu s právnymi predpismi a bezpečnosti ich výrobkov nie je často jasne vymedzená.

Opatrenie 14: Lepšia výsledovateľnosť výrobkov

Komisia urýchli svoju činnosť s cieľom zlepšiť výsledovateľnosť výrobkov v dodávateľskom reťazci. Bude vyhodnocovať odporúčania „skupiny odborníkov na výsledovateľnosť výrobkov“ s cieľom zlepšiť kvalitu a dostupnosť informácií umožňujúcich výsledovanie výrobkov v dodávateľskom reťazci. Po porade s členskými štátmi Komisia poskytne aktualizované usmernenie, v ktorom sa zohľadnia osobitné potreby a záujmy MSP.

Opatrenie 15: Program pre súlad s právnymi predpismi spravovaný orgánmi dohľadu nad trhom

Komisia preskúma možnosť rozvoja vytvorenia programov pre súlad s právnymi predpismi spravovaných orgánmi dohľadu nad trhom a bude sa zaoberať možnosťou ich začlenenia v rámci existujúcich opatrení na uľahčenie obchodu, ako je napr. schválený hospodársky subjekt.

4.2. Dlhodobejší pohľad na iné kategórie výrobkov

V rámci Únie sa výrobky tradične delia do kategórií „spotrebných výrobkov“, alebo „výrobkov pre profesionálnych používateľov“ a kategórií do „harmonizovaných“, či „neharmonizovaných“ výrobkov. Hoci sa európskymi právnymi predpismi zosúladujú aspekty bezpečnosti celej škály spotrebných výrobkov a výrobkov pre profesionálnych používateľov, požiadavky na bezpečnosť spotrebných výrobkov, ktoré ešte nie sú harmonizované, sa ďalej posilnia prostredníctvom návrhu nariadenia o bezpečnosti spotrebných výrobkov. Aj napriek tomu sa však na mnoho „neharmonizovaných výrobkov pre profesionálnych používateľov“ nevzťahujú európske pravidlá týkajúce sa bezpečnosti

alebo iné základné požiadavky. Neexistencia pravidiel pre tieto výrobky komplikuje činnosť dohľadu nad európskym trhom.

Opatrenie 16: Neharmonizované výrobky pre profesionálnych používateľov – prešetrovanie týkajúce sa aspektov bezpečnosti

Komisia začne s hĺbkovým prešetrovaním aspektov bezpečnosti neharmonizovaných výrobkov pre profesionálnych používateľov, t. z. výrobkov, na ktoré sa nevzťahujú európske pravidlá o bezpečnosti alebo iné základné požiadavky, a s nimi spojených ťažkostí pre orgány dohľadu nad trhom.

5. POČETNEJŠIE A KVALITNEJŠIE KONTROLY VÝROBKOV VSTUPUJÚCICH DO ÚNIE

Výrobky, ktoré vstupujú na trh EÚ, sa musia riadne kontrolovať a v prípade, že sa ukážu byť nebezpečnými, aj znefunkčniť alebo zneškodniť. Kontroly na hraniciach by sa mali organizovať a vykonávať rovnakým spôsobom ako kontroly v rámci EÚ, nakoľko kontroly vykonávané v mieste prvého vstupu alebo pri podávaní vyhlásenia na účely prepustenia tovaru do voľného obehu bránia šíreniu nebezpečných výrobkov na trhu EÚ. Každou kontrolou sa musí zabezpečiť vysoká úroveň ochrany a bezpečnosti.

Kontrola výrobkov vyrobených v tretích krajinách spôsobuje osobitné problémy spojené s presadzovaním práva, a to z dôvodu obrovského množstva a rozmanitosti dovážaného tovaru. Z toho vyplýva potreba riadnej spolupráce medzi colnými orgánmi a príslušnými orgánmi dohľadu na trhom jednotlivých členských štátov. Colné orgány sa môžu zamerať na rizikové zásielky a vykonávať kontroly dokladov a fyzické kontroly pred ich uvoľnením do voľného obehu na trhu EÚ s cieľom určiť potenciálne nebezpečný alebo nevyhovujúci tovar, ale konečné rozhodnutie o bezpečnosti a súlade tovaru s predpismi musia prijať orgány dohľadu nad trhom.

5.1. Uplatňovanie usmernení pre dovozné kontroly v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov a ďalšia koordinácia a spolupráca

Kontroly výrobkov, ktoré vstupujú na trh EÚ, si vyžadujú zapojenie colných orgánov, jediných orgánov, ktoré majú úplný prehľad o obchodných tokoch cez vonkajšie hranice EÚ. S cieľom poskytnúť príslušným orgánom potrebné znalosti a uľahčiť vykonávanie nariadenia (ES) č. 765/2008 Komisia vydala spolu s členskými štátmi v júni 2011 „Usmernenia pre dovozné kontroly v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov“. Tieto usmernenia sú určené ako nástroj na pomoc colným orgánom pri vykonávaní kontrol bezpečnosti výrobkov a ich súladu s právnymi predpismi a na zlepšenie spolupráce medzi colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom. Zamýšľané opatrenia zahŕňajú zber údajov o výsledkoch kontrol a spoločné opatrenia v oblasti presadzovania právnych predpisov.

Opatrenie 17: Podpora vykonávania usmernení v členských štátoch

Tím odborníkov zložený zo zástupcov Komisie a členských štátov dokončí v roku 2015 návštevy všetkých členských štátov. Tieto návštevy majú uľahčiť vykonávanie usmernení colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom. Návštevy tak isto umožnia colným orgánom získať prehľad o cieľoch dohľadu nad trhom a o jeho organizácii na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ, s osobitým ohľadom na prístup k MSP.

Opatrenie 18: Zlepšenie efektivity kontrol bezpečnosti a dodržiavania právnych predpisov uskutočňovaných na hraniciach

V rámci „pracovnej skupiny odborníkov Komisie pre program Colníctvo 2013“ sa bude naďalej poskytovať podpora pre koordináciu, zdieľané činnosti, dobrú spoluprácu a výmenu informácií na účely zvýšenia efektivity kontrol bezpečnosti a dodržiavania právnych predpisov uskutočňovaných na hraniciach. Tým by sa s menšími zdrojmi mali zaistiť lepšie výsledky. Prispeje to aj k zaisteniu jednotného a efektívneho vykonávania a presadzovania ustanovení právnych predpisov EÚ.

Opatrenie 19: Mapovanie rozdielov vo vykonávaní kontrol bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov v prípade výrobkov dovážaných do Únie

Organizácia a technická podpora kontrol v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov vykonávaných v miestach vstupu do Únie sa môžu líšiť, okrem iného v dôsledku rozdielov v objemoch a druhoch dopravy. Komisia túto situáciu preverí a zmapuje.

5.2. Spoločný prístup k rizikám, pokiaľ ide o colné kontroly v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov

Nevyhnutným predpokladom účinných dovozných kontrol je vhodné riadenie rizík. Táto skutočnosť sa zdôraznila v oznámení Komisie o riadení colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca¹², ktoré sa vzťahuje aj na aspekty kontroly týkajúce sa požiadaviek na bezpečnosť výrobkov a dodržiavanie právnych predpisov.

Colné orgány a orgány dohľadu nad trhom budú užšie spolupracovať, aby vypracovali spoločné kritériá rizík a špecifické rizikové profily a spolu určia, kde a ako získajú informácie, ktoré by umožnili colným orgánom lepšie sa zamerať na zásielky, ktoré predstavujú riziko z hľadiska bezpečnosti.

Opatrenie 20: Stanovenie spoločného prístupu k rizikám, pokiaľ ide o colné kontroly v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov

Komisia stanoví spolu s členskými štátmi spoločný prístup k riadeniu rizík v miestach dovozu.

6. ZÁVERY A ĎALŠIE KROKY

Okrem toho, že Komisia stanovuje priority na nasledujúce tri roky, už zvažuje aj ďalšie kroky, ktoré sa majú prijať po roku 2015. Jednotný trh a dohľad nad trhom by sa mali preorientovať a zmeniť tak, aby slúžili cieľom stratégie Európa 2020, v ktorej sa stanovujú ciele na ďalších 10 rokov. Dohľad nad trhom prispieva k dosiahnutiu cieľov v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti a odstraňovania nekalej súťaže.

Do konca roka 2015 sa Komisia bude zaoberať otázkou, či je potrebné začať uskutočňovať nový viacročný plán dohľadu nad trhom, ktorý by mohol čerpať inšpiráciu z vykonávania programov EÚ pre spotrebiteľov a colné úrady a stavať na ich skúsenostiach. Komisia sa tak isto poradí so všetkými zúčastnenými stranami o ďalších krokoch, ktoré treba prijať.

¹²

KOM(2012) 793 v konečnom znení.

Samotné uskutočňovanie tohto viacročného akčného plánu nebude postačovať na to, aby občania a podniky mohli plne využívať výhody vyplývajúce z pravidiel Únie v oblasti priemyselných a spotrebných výrobkov. Tento súbor opatrení je len prvou zo série snáh, ktoré sa vyvíjajú s cieľom posilniť dohľad nad trhom v Únii. Tento plán je však pre dohľad nad trhom Únie dôležitým krokom správnym smerom.

Komisia preto:

- vyzýva Európsky parlament, Radu a Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby tento plán podporili,
- bude spolupracovať s členskými štátmi a zúčastnenými stranami, aby uľahčila rýchle vykonávanie tohto plánu,
- vyzýva všetky príslušné vnútroštátne orgány, vrátane colných orgánov, a zúčastnené strany, aby zaistili včasné vykonávanie tohto plánu.